BENDROJO TEISMO (devintoji kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. lapkričio 15 d.*

„Valstybės pagalba – Mokesčių sistema, pagal kurią įmonėms, mokesčių tikslais reziduojančioms Ispanijoje, leidžiama amortizuoti prestižą, atsiradusį įsigijus įmonių, mokesčių tikslais reziduojančių užsienyje, akcijų – Sprendimas, kuriuo pagalba pripažįstama nesuderinama su bendrąja rinka ir nurodoma dalį jos susigrąžinti – Nuostata, pagal kurią leidžiama ir toliau taikyti dalį schemos – Prašymas pripažinti, kad nereikia priimti sprendimo – Išlikęs suinteresuotumas pareikšti ieškinį – Teisėti lūkesčiai – Komisijos suteiktos konkrečios garantijos – Lūkesčių teisėtumas – Teisėtų lūkesčių taikymo sritis *ratione temporis*“

Byloje T-207/10

Deutsche Telekom AG, įsteigta Bonoje (Vokietija), iš pradžių atstovaujama advokatų A. Cordewener ir J. Schönfeld, vėliau – advokato J. Schönfeld,

ieškovė,

prieš

Europos Komisiją, iš pradžių atstovaujamą B. Martenczuk, T. Maxian Rusche ir C. Urraca Caviedes, vėliau – T. Maxian Rusche, C. Urraca Caviedes ir galiausiai T. Maxian Rusche, C. Urraca Caviedes ir K. Blanck-Putz,

atsakovę,

palaikomą

Ebro Foods, SA, įsteigtos Madride (Ispanija), iš pradžių atstovaujamos advokatų J. Buendía Sierra, E. Abad Valdenebro, M. Muñoz de Juan ir R. Calvo Salinero, vėliau – J. Buendía Sierra, E. Abad Valdenebro ir R. Calvo Salinero,

Banco Santander, SA, įsteigto Santandere (Ispanija), iš pradžių atstovaujamo advokatų J. Buendía Sierra, E. Abad Valdenebro, M. Muñoz de Juan ir R. Calvo Salinero, vėliau – J. Buendía Sierra, E. Abad Valdenebro ir R. Calvo Salinero,

Iberdrola, SA, įsteigtos Bilbao (Ispanija), iš pradžių atstovaujamos advokatų J. Ruiz Calzado, M. Núñez Müller ir J. Domínguez Pérez, vėliau – advokatų J. Ruiz Calzado, J. Domínguez Pérez ir S. Völcker,

ir

* Proceso kalba: vokiečių.

Telefónica, SA, įsteigtos Madride, iš pradžių atstovaujamos advokatų J. Ruiz Calzado, M. Núñez Müller ir J. Domínguez Pérez, vėliau – advokatų J. Ruiz Calzado, J. Domínguez Pérez ir S. Völcker,

įstojusių į bylą šalių,

dėl SESV 263 straipsniu grindžiamo prašymo panaikinti 2009 m. spalio 28 d. Komisijos sprendimo 2011/5/EB dėl Ispanijos įgyvendinto perviršinės vertės mokesčio mažinimo įsigyjant didelę užsienio bendrovės akcijų dalį Nr. C 45/07 (ex NN 51/07, ex CP 9/07) (OL L 7, 2011, p. 48) 1 straipsnio 2 ir 3 dalis,

BENDRASIS TEISMAS (devintoji kolegija)

kurį sudaro pirmininkas S. Gervasoni (pranešėjas), teisėjai K. Kowalik-Bańczyk ir C. Mac Eochaidh,

posėdžio sekretorė C. Heeren, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2017 m. lapkričio 16 d. posėdžiui,

priima šį

Sprendimą

Ginčo aplinkybės

1 Keliais 2005 m. ir 2006 m. pateiktais rašytiniais klausimais (E-4431/05, E-4772/05, E-5800/06 ir P-5509/06) Europos Parlamento nariai klausė Europos Bendrijų Komisijos dėl mechanizmo, numatyto *Ley del Impuesto sobre Sociedades* (Ispanijos pelno mokesčio įstatymas) 12 straipsnio 5 dalyje, įtrauktoje į šį įstatymą 2001 m. gruodžio 27 d. *Ley 24/2001, de Medidas Fiscales, Administrativas y del Orden Social* (Įstatymas Nr. 24/2001 dėl mokesčių, administracinių ir socialinės tvarkos priemonių priėmimo; BOE, Nr. 313, 2001 m. gruodžio 31 d., p. 50493) ir perkeltoje į 2004 m. kovo 5 d. *Real Decreto Legislativo 4/2004, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Impuesto sobre Sociedades* (Karaliaus dekretas-įstatymas Nr. 4/2004 dėl nauja redakcija išdėstyto Pelno mokesčio įstatymo patvirtinimo; BOE, Nr. 61, 2004 m. kovo 11 d., p. 10951) (toliau – ginčijama schema), kvalifikavimo kaip valstybės pagalbos.

2 2006 m. sausio 19 d. pateiktas atsakymas į klausimą E-4431/05 suformuluotas taip:

„Komisija negali patvirtinti, kad Ispanijos bendrovės didelę kainą siūlo dėl Ispanijos mokesčių įstatymų, leidžiančių bendrovėms nurašyti prestižo vertę greičiau, negu tokioms pat bendrovėms leidžiama Prancūzijoje ar Italijoje. Tačiau Komisija gali patvirtinti, kad tokie nacionaliniai įstatymai nepatenka į valstybės pagalbos taisyklių taikymo sritį, nes tai yra bendrosios nuvertėjimo taisyklės, Ispanijoje taikomos visoms bendrovėms.“

3 2006 m. vasario 17 d. pateiktas atsakymas į klausimą E-4772/05 suformuluotas taip:

„Remiantis šiuo metu turima informacija, Komisijai atrodytų, kad Ispanijos (mokesčių) taisyklės, susijusios su prestižo vertės nurašymu, taikomos visoms Ispanijos bendrovėms, neatsižvelgiant į jų dydį, sektorius, teisine formą ir tai, ar jos privačios, ar viešosios, nes tai yra bendrosios nuvertėjimo taisyklės. Todėl neatrodo, kad jos patenka į valstybės pagalbos taisyklių taikymo sritį. Žinoma, Komisija išsamiai išanalizuos visą tai paneigiančią informaciją, kuri jai bus pateikta.“

4 2007 m. sausio 15 d. ir kovo 26 d. laiškais Komisija paprašė Ispanijos valdžios institucijų jai pateikti informacijos, kad galėtų įvertinti ginčijamos schemos apimtį ir poveikį. 2007 m. vasario 16 d. ir birželio 4 d. laiškais Ispanijos Karalystė pateikė Komisijai prašytą informaciją.

5 2007 m. rugpjūčio 28 d. faksu Komisija gavo ieškovės *Deutsche Telekom AG* skundą, jame buvo nurodyta, kad ginčijama schema yra su bendrąja rinka nesuderinama valstybės pagalba.

6 2007 m. spalio 10 d. sprendimu (santrauka paskelbta 2007 m. gruodžio 21 d. (OL C 311, 2007, p. 21)) Komisija pradėjo formalią tyrimo procedūrą dėl ginčijamos schemos.

7 2007 m. gruodžio 5 d. laišku Komisija gavo Ispanijos Karalystės pastabas dėl sprendimo pradėti formalią procedūrą. Nuo 2008 m. sausio 18 d. iki birželio 16 d. Komisija taip pat gavo 32 suinteresuotųjų trečiųjų šalių, įskaitant ieškovę (ji pastabas pateikė 2008 m. vasario 12 d.), pastabas. 2008 m. birželio 30 d. ir 2009 m. balandžio 22 d. laiškais Ispanijos Karalystė pateikė komentarus dėl suinteresuotųjų trečiųjų šalių pastabų.

8 2009 m. spalio 28 d. Sprendimu 2011/5/EB dėl Ispanijos įgyvendinto perviršinės vertės mokesčio mažinimo įsigyjant didelę užsienio bendrovės akcijų dalį Nr. C 45/07 (ex NN 51/07, ex CP 9/07) (OL L 7, 2011, p. 48, toliau – ginčijamas sprendimas) Komisija nutraukė procedūrą, kiek ji buvo susijusi su Europos Sąjungoje įsigytomis akcijomis.

9 Ginčijamame sprendime ginčijama schema, pagal kurią Ispanijoje apmokestinamos bendrovės gali amortizuoti prestižo vertę, atsiradusią įsigijus Sąjungoje įsisteigusių užsienio įmonių akcijų, pripažinta nesuderinama su bendrąja rinka.

10 Vis dėlto ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 2 ir 3 dalyse leidžiama toliau taikyti ginčijamą schemą visą toje schemoje numatytą amortizavimo laikotarpį akcijų įsigijimo sandoriams, sudarytiems prieš 2007 m. gruodžio 21 d. paskelbiant *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* sprendimą pradėti formalią tyrimo procedūrą, ir akcijų įsigijimo sandoriams, kuriuos buvo neatšaukiamai įsipareigota įvykdyti iki 2007 m. gruodžio 21 d., leidus reguliavimo institucijai, kuriai buvo pranešta apie šį sandorį prieš šią dieną.

11 Ginčijamo sprendimo 4 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad Ispanijos Karalystės pareiga susigrąžinti pagalbą netaikoma pagalbai, susijusiai su to sprendimo 1 straipsnio 2 dalyje nurodytais akcijų įsigijimo sandoriais. Per posėdį Komisija paaiškino, kad tai, jog ginčijamo sprendimo 4 straipsnyje nepaminėti to sprendimo 1 straipsnio 3 dalyje nurodyti akcijų įsigijimo sandoriai, yra korektūros klaida; tai pažymėta posėdžio protokole.

Procesas ir šalių reikalavimai

12 2010 m. gegužės 6 d. Bendrojo Teismo kanceliarija gavo šį ieškovės ieškinį.

13 2010 m. rugpjūčio 9 d. ir rugsėjo 7 d. Bendrojo Teismo kanceliarija gavo dokumentus, jais *Ebro Foods, SA*, *Banco Santander, SA*, *Iberdrola, SA* ir *Telefónica, SA* paprašė leisti įstoti į bylą palaikyti Komisijos reikalavimų. 2010 m. lapkričio 26 d. nutartimis Bendrojo Teismo aštuntosios kolegijos pirmininkas leido įstoti į bylą, o *Iberdrola* ir *Telefónica* – vartoti anglų kalbą per žodinę proceso dalį.

14 Bylos nagrinėjimas buvo sustabdytas du kartus: iš pradžių 2014 m. kovo 13 d. Bendrojo Teismo antrosios kolegijos pirmininko nutartimi, kol bus priimti sprendimai bylose *Autogrill España / Komisija* (T-219/10) ir *Banco Santander ir Santusa / Komisija* (T-399/11), vėliau – 2015 m. kovo 9 d. Bendrojo Teismo antrosios kolegijos pirmininko nutartimi, kol bus priimti sprendimai dėl apeliacinių skundų, pateiktų dėl sprendimų šiose dviejose bylose (2014 m. lapkričio 7 d. Sprendimas *Banco Santander ir Santusa / Komisija*, T-399/11, EU:T:2014:938 ir 2014 m. lapkričio 7 d. Sprendimas *Autogrill España / Komisija*, T-219/10, EU:T:2014:939). Procesas atnaujintas 2016 m. gruodžio 21 d., kai dėl šių

apeliacinių skundų paskelbtas Sprendimas *Komisija / World Duty Free Group ir kt.* (C-20/15 P ir C-21/15 P, EU:C:2016:981). 2017 m. vasario 13 d. sprendimu Bendrojo Teismo devintosios kolegijos pirmininkas atmetė ieškovės prašymą sustabdyti šios bylos nagrinėjimą, kol bus priimtas sprendimas byloje *World Duty Free Group / Komisija* (T-219/10 RENV).

15 2017 m. spalio 20 ir 30 d. sprendimais Bendrojo Teismo devintosios kolegijos pirmininkas leido įstojusioms į bylą šalims per posėdį kalbėti ispaniškai.

16 2017 m. spalio 26 d. Bendrojo Teismo kanceliarija gavo Komisijos prašymą pripažinti, kad nereikia priimti sprendimo. 2017 m. lapkričio 13 d. nutartimi šį prašymą pripažinti, kad nereikia priimti sprendimo, nuspręsta nagrinėti nagrinėjant bylą iš esmės.

17 2017 m. lapkričio 16 d. posėdyje buvo išklausytos šalių kalbos ir atsakymai į Bendrojo Teismo žodžiu ir raštu pateiktus klausimus.

18 Ieškovė Bendrojo Teismo prašo:

– „panaikinti [ginčijamą sprendimą], kiek tai susiję su jo 1 straipsnio 2 ir 3 dalyse įtvirtinta nuostata dėl tam tikrų jose nurodytų Ispanijos investuotojų teisėtų lūkesčių apsaugos“ (toliau – ginčijama nuostata),

– priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas, išskyrus su įstojimu į bylą susijusias išlaidas, kurias turi padengti įstojusios į bylą šalys, o subsidiariai nurodyti kiekvienai šaliai padengti savo bylinėjimosi išlaidas,

– subsidiariai sustabdyti šios bylos nagrinėjimą, kol bus galutinai išnagrinėti ieškiniai dėl 2014 m. spalio 15 d. Komisijos sprendimo (ES) 2015/314 dėl valstybės pagalbos SA.35550 (13/C) (ex 13/NN) (ex 12/CP), kurią įgyvendino Ispanija – Finansinės prestižo vertės amortizacijos mokesčių tikslais įsigyjant užsienio bendrovės akcijų schema (OL L 56, 2015, p. 38).

19 Komisija Bendrojo Teismo prašo:

– atmesti ieškinį kaip nepriimtiną,

– atmetus pirmąjį reikalavimą – pripažinti, kad nereikia priimti sprendimo,

– nepatenkinus ir šio reikalavimo, atmesti ieškinį kaip nepagrįstą,

– priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidas.

20 *Ebro Foods*, *Banco Santander*, *Iberdrola* ir *Telefónica* Bendrojo Teismo prašo:

– atmesti ieškinį kaip nepriimtiną arba subsidiariai – kaip nepagrįstą,

– priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidas.

Dėl teisės

Dėl prašymo pripažinti, kad nereikia priimti sprendimo

21 Grįsdama savo prašymą pripažinti, kad nereikia priimti sprendimo dėl šio ieškinio Komisija tvirtina, kad ieškovė neteko suinteresuotumo pareikšti ieškinį. Komisijos teigimu, ieškovės konkurentės *Telefónica* sudarytam bendrovės O2 akcijų įsigijimo sandoriui, kuriuo rėmėsi ieškovė, grįsdama savo suinteresuotumą prašyti panaikinti ginčijamą nuostatą, nes pagal ją šiai ieškovės konkurentei leidžiama taikyti ginčijamą schemą aptariamam akcijų įsigijimo sandoriui, ši nuostata netaikoma, kaip matyti iš Ispanijos valdžios institucijų pateikto ginčijamos schemos naujo administracinio išaiškinimo (2012 m. kovo 21 d. Privaloma nuomonė V0608-12) ir šios schemos vertinimo, kurį Komisija pateikė Sprendime 2015/314. Keturios į bylą įstojusios šalys nurodė, kad nepalaiko šio prašymo pripažinti, kad nereikia priimti sprendimo, ir jį pagrindžiančių motyvų, ir visų pirma pabrėžė, kad nagrinėdamas šiuos motyvus Bendrasis Teismas turėtų išsakyti nuomonę dėl klausimų, kurie aptariami ieškinio pagrinduose, pateiktuose grindžiant jų ieškinius dėl Sprendimo 2015/314 (byla *Banco Santander ir Santusa / Komisija* (T-12/15), byla *Telefónica / Komisija* (T-256/15) ir byla *Iberdrola / Komisija* (T-260/15).

22 Reikia priminti suformuotą jurisprudenciją, pagal kurią, atsižvelgiant į ieškinio dalyką, ieškovo suinteresuotumas pareikšti ieškinį teisme turi egzistuoti jį pareiškiant, priešingu atveju ieškinys būtų nepriimtinas. Ginčo dalykas, kaip ir suinteresuotumas pareikšti ieškinį, turi išlikti iki teismo sprendimo priėmimo dienos, nes priešingu atveju nebereikės priimti sprendimo, o tai reiškia, kad dėl savo rezultato ieškinys turi galėti suteikti naudos jį pareiškusiai šaliai (žr. 2007 m. birželio 7 d. Sprendimo *Wunenburger / Komisija*, C-362/05 P, EU:C:2007:322, 42 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2013 m. gegužės 28 d. Sprendimo *Abdulrahim / Taryba ir Komisija*, C-239/12 P, EU:C:2013:331, 61 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

23 Nagrinėjamu atveju Komisija iš esmės tvirtina, kad iš aplinkybių, susiklosčiusių jau pareiškus šį ieškinį, matyti, jog pagal ginčijamą nuostatą *Telefónica* negalėjo taikyti ginčijamos schemos, taigi neturėjo pranašumo, įsigydama bendrovę O2. Darytina išvada, kad ieškovė nebėra suinteresuota prašyti panaikinti ginčijamą nuostatą, kad atgaline data būtų panaikinta jos konkurentei suteikta lengvata.

24 Primintina, kad tokio suinteresuotumo pareikšti ieškinį išlikimą reikia vertinti *in concreto*, atsižvelgiant, be kita ko, į nurodomo neteisėtumo padarinius ir tariamai patirtos žalos pobūdį (žr. 2013 m. gegužės 28 d. Sprendimo *Abdulrahim / Taryba ir Komisija*, C-239/12 P, EU:C:2013:331, 65 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

25 Nagrinėjamu atveju pasakytina, kad net darant prielaidą, jog, kaip teigia Komisija, *Telefónica* negalėjo pasinaudoti ginčijama schema iki minėto administracinio išaiškinimo, taigi jai netaikyta ginčijama nuostata, ieškovės suinteresuotumas, kad ši nuostata būtų panaikinta, išlieka.

26 Visų pirma toks suinteresuotumas kyla iš ieškovės, kaip skundą pateikusios suinteresuotosios šalies, statuso ir dėl to, kad ginčijama nuostata tas skundas iš dalies ir iš esmės atmetamas.

27 Iš tiesų, net jei ginčijamas sprendimas, taigi ir ginčijama nuostata, nėra aiškus atsakymas į ieškovės skundą (šiuo klausimu žr. 2008 m. vasario 12 d. Sprendimo *BUPA ir kt. / Komisija*, T-289/03, EU:T:2008:29, 317 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją), vis dėlto, priešingai, nei savo skunde nurodė ieškovė, Komisija manė, kad ginčijama schema gali būti ir toliau taikoma tam tikrais nurodytais atvejais. Tačiau tokio atmetimo pakanka apibūdinti ieškovės suinteresuotumui pareikšti ieškinį nagrinėjamu atveju, nes šio atmetimo panaikinimas remiantis vieninteliu jos nurodytu ieškinio pagrindu gali jai suteikti naudos, t. y. ginčijama schema bus pripažinta neteisėta ir draudžiama, įskaitant ginčijamoje nuostatoje nurodytus atvejus.

28 Iš tiesų neginčijama, kad ieškovė yra „suinteresuotoji šalis“, kaip tai suprantama pagal iš dalies pakeisto 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999, nustatančio išsamias [SESV 108] straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, 1999, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 339), 1 straipsnio h punktą, „kurios interesams gali turėti įtakos pagalbos skyrimas“ ir kuri pagal apibrėžtį yra „suinteresuota“, kad vyktų formali tyrimo procedūra, kuriai pasibaigus Komisija turi priimti sprendimą, taip pat, atsižvelgiant į tai, kad tuo sprendimu jos skundas atmestas, suinteresuota pareikšti ieškinį dėl šio jai nepalankaus sprendimo. Pažymėtina, kad ieškovė taip pat yra suinteresuotoji šalis, pateikusi skundą, kurio pagrindu pradėta formali tyrimo procedūra, ir šiame skunde kaip jo pateikimo motyvą pirmiausia nurodžiusi konkurencinį pranašumą, telekomunikacijų sektoriuje, kuriame veikia ir ieškovė, bendrai suteiktą veikiančioms Ispanijos bendrovėms bei Ispanijoje įsisteigusiai jos konkurentei *Telefónica*, neatsižvelgiant į jos įsigytas bendrovės O2 akcijas, ir tik paskui paminėjusi nepalankią padėtį konkurencijos aspektu, susidariusią dėl su bendrove O2 susijusio sandorio.

29 Vadinasi, Komisijos nurodyta aplinkybė, susiklosčiusi jau po to, kai buvo pareikštas šis ieškinys, kad įsigydama bendrovės O2 akcijų *Telefónica* negalėjo pasinaudoti ginčijama schema (ši schema ginčijamu sprendimu pripažinta neteisėta) ir pagal ginčijamą nuostatą taikyti šiam sandoriui minėtos schemos, negali paneigti ieškovės suinteresuotumo pareikšti ieškinį dėl ginčijamos nuostatos. Jei būtų kitaip, konkrečiai kalbant, jei suinteresuotųjų šalių (visų pirma tų, dėl kurių suinteresuotumo pradėta formali tyrimo procedūra) būtų reikalaujama papildomai įrodyti, kaip iš esmės tvirtina Komisija, kad jos yra asmens, faktiškai pasinaudojusio ginčijamame sprendime nagrinėjama ginčijama schema, konkurentės, būtų supainiotos esminė ir pirmoji bet kokio ieškinio teisme sąlyga, t. y. suinteresuotumas pareikšti ieškinį, kuris turi išlikti iki teismo sprendimo priėmimo, ir teisė pareikšti ieškinį, o tai yra atskiros sąlygos, kurias fizinis ar juridinis asmuo turi įvykdyti kumuliatyviai (žr. 2015 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Mory ir kt. / Komisija*, C-33/14 P, EU:C:2015:609, 58 ir 62 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

30 Reikia pridurti, kad neginčijama, jog prieš susiklostant komisijos nurodytoms aplinkybėms, atsiradusioms po to, kai buvo pareikštas šis ieškinys, *Telefónica* faktiškai pasinaudojo ginčijama schema, įsigydama bendrovės O2 akcijų, kaip konstatavo Bendrasis Teismas 2012 m. kovo 21 d. Nutartyje *Telefónica / Komisija* (T-228/10, nepaskelbta Rink., EU:T:2012:140, 26 punktas), ir kad tai, jog skundą pateikusio asmens, savo skunde konkrečiai nurodžiusio įsigyjant šių akcijų gautą naudą, konkurentas faktiškai pasinaudojo ginčijama schema, bet kuriuo atveju leidžia teigti, kad skundą pateikęs asmuo išlaiko suinteresuotumą pareikšti ieškinį dėl sprendimo, kuriuo atmestas šis skundas.

31 Taip pat pasakytina, jog ieškovė išlaiko ir suinteresuotumą prašyti panaikinti ginčijamą sprendimą, kad ateityje būtų galima išvengti galimo jo neteisėtumo pasikartojimo (šiuo klausimu žr. 2007 m. birželio 7 d. Sprendimo *Wunenburger / Komisija*, C-362/05 P, EU:C:2007:322, 50 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Šiuo aspektu svarbu pažymėti, kad nurodytas neteisėtumas gali pasikartoti ateityje, kad ir kokios būtų aplinkybės, dėl kurių pareikštas šis ieškinys, nes dėl šio neteisėtumo, neatsižvelgiant į aplinkybes, paneigiamas teisėtų lūkesčių apsaugos principo taikymo bendrųjų sąlygų aiškinimas ir apsaugos, suteikiamos pagal šį principą, taikymo sritis laiko atžvilgiu (šiuo klausimu žr. 2008 m. rugsėjo 24 d. Sprendimo *Reliance Industries / Taryba ir Komisija*, T-45/06, EU:T:2008:398, 43 punktą).

32 Darytina išvada, kad reikia atmesti Komisijos prašymą pripažinti, kad nereikia priimti sprendimo, ir nėra poreikio nuspręsti dėl Sprendimo 2015/314 apimties, taigi nereikia ir patenkinti ieškovės prašymo sustabdyti to sprendimo vykdymą, pateikto tuo atveju, jei Bendrasis Teismas nuspręstų išsakyti savo poziciją dėl to sprendimo, todėl tą prašymą taip pat reikia atmesti.

Dėl ieškinio pagrįstumo

33 Ieškovė pateikia vienintelį ieškinio pagrindą, grindžiamą klaidingu teisėtų lūkesčių apsaugos principo taikymu. Komisija klaidingai manė turinti taikyti šį principą kai kurių asmenų, pasinaudojusių ginčijama schema, naudai, nors šio principo taikymo sąlygos nebuvo įvykdytos. Iš tiesų Komisija turėjo

nurodyti susigrąžinti pagal šią schemą suteiktą pagalbą ir neleisti toliau taikyti šios schemos akcijų įsigijimo sandoriams, sudarytiems anksčiau, nei paskelbtas sprendimas pradėti formalią tyrimo procedūrą.

34 Šiuo klausimu primintina, kad Komisija leidimą toliau taikyti ginčijamą schemą tam tikriems akcijų įsigijimo sandoriams (akcijų įsigijimo sandoriams, sudarytiems prieš 2007 m. gruodžio 21 d. paskelbiant Oficialiajame leidinyje sprendimą pradėti formalią tyrimo procedūrą, ir akcijų įsigijimo sandoriams, kuriuos buvo neatšaukiamai įsipareigota įvykdyti iki 2007 m. gruodžio 21 d., leidus reguliavimo institucijai, kuriai buvo pranešta apie šį sandorį prieš šią dieną) ir tam tikrų išskaitytų mokesčių sumų nesusigrąžinimą grindė pagalbos gavėjų teisėtais lūkesčiais, kad nagrinėjama pagalba buvo suteikta pagal EB sutartyje įtvirtintas taisykles. Komisijos teigimu, savo 2006 m. sausio 19 d. ir vasario 17 d. pareiškimais, pateiktais atsakant į Europos Parlamento narių klausimus, ji konkrečiai, besąlygiškai ir nuosekliai patikino dėl pobūdžio, taigi ginčijamos schemos naudos gavėjams suteikė pagrįstų vilčių, kad ši schema nepatenka į valstybės pagalbos taisyklių taikymo sritį (ginčijamo sprendimo 158–170 konstatuojamosios dalys); šios garantijos taikomos iki 2007 m. gruodžio 21 d., kai Oficialiajame leidinyje paskelbtas sprendimas pradėti formalią tyrimo procedūrą.

35 Taip pat primintina, kad pagal Reglamento Nr. 659/1999 14 straipsnį, „[j]eigu esant neteisėtai pagalbai priimami neigiami sprendimai, Komisija nusprendžia, kad suinteresuotoji valstybė narė turi imtis visų priemonių, kurios būtinos, kad pagalba būtų išieškota iš gavėjo“. Neteisėtai suteiktos pagalbos panaikinimas ją susigrąžinant yra logiška jos neteisėtumo konstatavimo pasekmė. Iš tikrųjų valstybės narės pareiga panaikinti Komisijos su vidaus rinka nesuderinama pripažintą pagalbą siekiama atkurti prieš tai buvusią padėtį (žr. 2003 m. rugpjūčio 5 d. Sprendimo *P & O European Ferries (Vizcaya) ir Diputación Foral de Vizcaya / Komisija*, T-116/01 ir T-118/01, EU:T:2003:217, 223 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją), kad naudos gavėjas netektų pranašumo, kuriuo jis faktiškai pasinaudojo, savo konkurentų atžvilgiu (žr. 2002 m. kovo 7 d. Sprendimo *Italija / Komisija*, C-310/99, EU:C:2002:143, 99 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją; 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Vokietija / Komisija*, C-277/00, EU:C:2004:238, 75 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2010 m. birželio 15 d. Sprendimo *Mediaset / Komisija*, T-177/07, EU:T:2010:233, 169 punktą).

36 Vis dėlto toje pačioje nuostatoje numatyta, kad „Komisija nereikalauja išieškoti pagalbos, jeigu tai prieštarautų bendrajam Bendrijos teisės principui“.

37 Remiantis suformuota jurisprudencija, teisėtų lūkesčių apsaugos principas yra bendrasis Sąjungos teisės principas. Šis principas Sąjungos teisės sistemoje laipsniškai pripažintas jurisprudencijoje, kurioje jis įtvirtintas kaip „viršesnė teisės taisyklė“, suteikianti apsaugą privatiems asmenims (1975 m. gegužės 14 d. Sprendimo *CNTA / Komisija*, 74/74, EU:C:1975:59, 44 punktas), „vienas iš pagrindinių Bendrijos principų“ (2005 m. birželio 7 d. Sprendimo *VEMW ir kt.*, C-17/03, EU:C:2005:362, 73 punktas) arba „bendrasis principas“ (2001 m. spalio 4 d. Sprendimo *Italija / Komisija*, C-403/99, EU:C:2001:507, 35 punktas). Jis laikomas glaudžiai susijusiu su teisinio saugumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad Sąjungos teisės aktai būtų tikslūs ir kad teisės subjektai galėtų numatyti jų taikymą, nes juo siekiama, kad, pakeitus teisės normą, būtų užtikrinta vieno ar kelių konkrečių fizinių ar juridinių asmenų teisėtai įgytos padėties apsauga (šiuo klausimu žr. 2000 m. gegužės 18 d. Sprendimo *Rombi ir Arkopharma*, C-107/97, EU:C:2000:253, 66 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir generalinio advokato P. Léger išvados sujungtose bylose *Belgija ir Forum 187 / Komisija*, C-182/03 ir C-217/03, EU:C:2006:89, 367 punktą).

38 Nagrinėjamu atveju pirmiausia pažymėtina, kad visos šalys pripažįsta, jog apie ginčijamą schemą nepranešta Komisijai, taigi nesilaikyta SESV 108 straipsnio 3 dalyje numatytos pareigos pranešti.

39 Taip pat pažymėtina, kad ieškovė per posėdį pripažino, jog teisėtų lūkesčių apsaugos principas išimties tvarka taikytas pagalbai, apie kurią nepranešta, ir atsisakė savo kaltinimo, grindžiamo šio principo netaikymu, kai pagalbos schema formaliai yra neteisėta, nes apie ją nebuvo pranešta; tai pažymėta posėdžio protokole.

40 Remiantis jurisprudencija, teisėti lūkesčiai gali apsaugoti pagalbos, apie kurią nebuvo pranešta, gavėjus, bet tik išimtinėmis aplinkybėmis.

41 Konkrečiau kalbant, buvo nuspręsta, kad, atsižvelgiant į tai, jog pareiga pranešti yra esminė, siekiant užtikrinti privalomos Komisijos atliekamos valstybės pagalbos kontrolės veiksmingumą, įmonės pagalbos gavėjos iš esmės gali turėti teisėtų lūkesčių dėl minėtos pagalbos teisėtumo tik tuomet, jeigu ji buvo suteikta laikantis SESV 108 straipsnyje nustatytos procedūros, ir rūpestingas ūkio subjektas paprastai turi galėti įsitikinti, kad šios procedūros buvo laikomasi. Konkrečiai kalbant, kai pagalba suteikta iš anksto nepranešus Komisijai, todėl remiantis SESV 108 straipsnio 3 dalimi yra neteisėta, tuo metu pagalbos gavėjas negali turėti teisėtų lūkesčių dėl jos suteikimo teisėtumo, išskyrus išimtines aplinkybes (šiuo klausimu žr. 1987 m. lapkričio 24 d. Sprendimo *RSV / Komisija*, 223/85, EU:C:1987:502, 16 ir 17 punktus; 1990 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Komisija / Vokietija*, C-5/89, EU:C:1990:320, 14 ir 16 punktus; 2013 m. birželio 13 d. Sprendimo *HGA ir kt. / Komisija*, C-630/11 P–C-633/11 P, EU:C:2013:387, 134 punktą; 1998 m. sausio 27 d. Sprendimo *Ladbroke Racing / Komisija*, T-67/94, EU:T:1998:7, 182 punktą; 2014 m. spalio 16 d. Sprendimo *Alcoa Trasformazioni / Komisija*, T-177/10, EU:T:2014:897, 61 punktą ir 2016 m. balandžio 22 d. Sprendimo *Airija ir Aughinish Alumina / Komisija*, T-50/06 RENV II ir T-69/06 RENV II, EU:T:2016:227, 214 punktą).

42 Šios išimties pripažinimas visų pirma pateisinamas skirtingu valstybių narių ir pagalbos gavėjų statusu, kiek tai susiję su pareiga pranešti. Iš tiesų ši pareiga nustatyta tik valstybėms narėms ir jos negali remtis savo neteisėtu elgesiu, kad padarytų negaliojančius Komisijos sprendimus, pakenktų SESV 107 ir 108 straipsnių veiksmingumui ir remtųsi savo teisėtais lūkesčiais, kad pagalba, apie kurią jos nepranešė, yra teisėta (žr. 2011 m. liepos 28 d. Sprendimo *Diputación Foral de Vizcaya ir kt. / Komisija*, C-471/09 P–C-473/09 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2011:521, 65 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją), o tam tikrais atvejais netgi šios pagalbos gavėjų teisėtais lūkesčiais (1997 m. sausio 14 d. Sprendimo *Ispanija / Komisija*, C-169/95, EU:C:1997:10, 48 ir 49 punktus ir 2016 m. balandžio 22 d. Sprendimo *Prancūzija / Komisija*, T-56/06 RENV II, EU:T:2016:228, 43 punktą).

43 Priešingai, pagalbos gavėjų negalima kaltinti, kad jie nepranešė apie pagalbą, todėl dėl šio nepranešimo jie negali prarasti galimybės remtis savo teisėtais lūkesčiais, kad pagalba teisėta.

44 Pagalbos gavėjų naudai numatyta išimtis, be kita ko, pateisinama Komisijos nuolat nurodoma aplinkybe, kad be šios išimties bendrasis teisėtų lūkesčių apsaugos principas valstybės pagalbos srityje netektų savo esmės, nes pareiga susigrąžinti, kurią šiuo principu siekiama sumažinti, taikoma tik pagalbai, apie kurią nebuvo pranešta ir kuri įgyvendinta be Komisijos sutikimo. Vis dėlto nuspręsta, kad priėmus Reglamentą Nr. 659/1999 susidarė nauja padėtis, kiek tai susiję su pagalbos, nesuderinamos su vidaus rinka, susigrąžinimu, nes susigrąžinimas įtvirtintas kaip taisyklė (Reglamento Nr. 659/1999 14 straipsnio 1 dalies pirmas sakinys), numatant išimtį (Reglamento Nr. 659/1999 14 straipsnio 1 dalies antras sakinys) tais atvejais, kai pagalbos susigrąžinimas prieštarautų bendrajam Sąjungos teisės principui; turi būti atsižvelgta į šios padėties teisines pasekmes, o Komisija turi į ją atsižvelgti priimdama savo sprendimus ir prireikus dėl jos atsisakyti reikalauti susigrąžinti su vidaus rinka nesuderinamą pagalbą (2010 m. liepos 1 d. Sprendimo *ThyssenKrupp Acciai Speciali Terni / Komisija*, T-62/08, EU:T:2010:268, 275 ir 276 punktai). Jei pagalbos gavėjai negalėtų remtis teisėtais lūkesčiais vien dėl to, kad apie pagalbą nebuvo pranešta, Reglamento Nr. 659/1999 14 straipsnis, kiek jame nustatyta, kad Komisija nereikalauja susigrąžinti pagalbos, jeigu tai prieštarautų bendrajam teisės principui, taptų netaikytinas, o teisės aktų leidėjas jį priėmė būtent siekdamas apriboti pareigą susigrąžinti, nes susigrąžinama tik neteisėta pagalba ir pagalba, kurią Komisija pripažino nesuderinama su vidaus rinka.

45 Ieškovė ginčija, kad nagrinėjamu atveju yra išimtinių aplinkybių, galinčių pateisinti teisėtų lūkesčių apsaugos principo taikymą kai kuriems ginčijamos schemos naudos gavėjams, pateikdama argumentą, kad nagrinėjamu atveju neįvykdyta nė viena šio principo taikymo sąlyga.

46 Šiuo klausimu primintina, kad pagal suformuotą jurisprudenciją tam, kad būtų galima pasinaudoti teise remtis teisėtais lūkesčiais, turi būti tenkinamos trys kumuliacinės sąlygos. Pirma, suinteresuotasis asmuo iš atitinkamos institucijos patvirtintų ir patikimų šaltinių turi būti gavęs tikslių, besąlyginių ir tarpusavyje derančių garantijų. Antra, šios garantijos turi būti tokios, kad asmeniui, kuriam jos skirtos, atsirastų teisėtų lūkesčių. Trečia, suteiktos garantijos turi atitikti taikomas normas (žr. 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Masdar (UK) / Komisija*, C-47/07 P, EU:C:2008:726, 81 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2006 m. vasario 23 d. Sprendimo *Cementbouw Handel & Industrie / Komisija*, T-282/02, EU:T:2006:64, 77 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją), o konkrečiai pasakytina, kad garantijos, suteiktos nesusigrąžinus pagalbos, kurios gali kilti iš garantijų, suteiktų dėl to, jog atitinkama priemonė nebuvo pripažinta valstybės pagalba, atitinka Reglamento Nr. 659/1999 14 straipsnį (žr. šio sprendimo 44 punktą; šiuo klausimu taip pat žr. šios dienos Sprendimo *Banco Santander ir Santusa / Komisija*, T-399/11 RENV, 272–278 punktus).

47 Nagrinėjamu atveju ieškovė neginčija, kad įvykdyta trečioji sąlyga, tačiau ginčija, kad įvykdytos pirmosios dvi sąlygos; pažymėtina, kad jos pagal savo pobūdį yra ribojamosios ir, kaip patvirtina faktas, kad jos tenkinamos tik retais atvejais, gali būti laikomos išimtinėmis aplinkybėmis (šiuo klausimu žr. 2010 m. liepos 1 d. Sprendimo *ThyssenKrupp Acciai Speciali Terni / Komisija*, T-62/08, EU:T:2010:268, 278–289 punktus; 2012 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Producteurs de légumes de France / Komisija*, T-328/09, nepaskelbtas Rink., EU:T:2012:498, 25–30 punktus ir 2016 m. balandžio 22 d. Sprendimo *Airija ir Aughinish Alumina / Komisija*, T-50/06 RENV II ir T-69/06 RENV II, EU:T:2016:227, 222, 225 ir 252 punktus).

48 Ieškovė taip pat ginčija, kad nagrinėjamu atveju įvykdyta papildoma sąlyga, įtvirtinta kai kuriuose sprendimuose dėl teisėtų lūkesčių apsaugos principo, kuriuose reikalaujama, kad suteikiama apsauga neprieštarautų viršesniam viešajam interesui (žr. šio sprendimo 83 punkte nurodytą jurisprudenciją). Galima teigti, kad esamų interesų – viena vertus, suinteresuotojo asmens individualaus intereso ir, kita vertus, Sąjungos viešojo intereso – palyginimas, atliekamas nagrinėjant šią sąlygą, taip pat prisideda prie to, kad teisėti lūkesčiai pripažįstami tik išimtinėmis aplinkybėmis, nes šis palyginimas net ir tuo atveju, kai dėl suteiktų konkrečių garantijų atsirado teisėtų lūkesčių, taigi įvykdytos pirmosios dvi sąlygos, leidžia nesaugoti pripažintų teisėtų lūkesčių, remiantis tuo, kad tai prieštarauja Sąjungos viešajam interesui.

49 Taigi, atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia išnagrinėti, ar Komisija tinkamai įvertino tris teisėtų lūkesčių pripažinimo sąlygas, kurias ginčija ieškovė, ir, jei taip, ar ji tinkamai apibrėžė pripažintų teisėtų lūkesčių taikymo sritį *ratione temporis*, kurią ieškovė taip pat ginčija.

Dėl konkrečių garantijų, kurias Komisija suteikė, atsakydama į du Europos Parlamento narių klausimus

50 Ginčijamame sprendime Komisija padarė išvadą, kad Komisijos vardu pateiktuose atsakymuose į du parlamentinius klausimus Sąjungos institucija pateikė konkrečių garantijų. Dviejų Komisijos atsakymų, kuriuos anglų kalba pateikė Komisijos narė, ištraukos pateiktos ir išverstos ginčijamo sprendimo 165 konstatuojamojoje dalyje.

51 2006 m. sausio 19 d. atsakyme į klausimą raštu E-4431/05 (toliau – pirmasis atsakymas) nurodyta:

„5. Komisija negali patvirtinti, kad Ispanijos bendrovės didelę kainą siūlo dėl Ispanijos mokesčių įstatymų, leidžiančių bendrovėms nurašyti prestižo vertę greičiau, negu tokioms pat bendrovėms leidžiama Prancūzijoje ar Italijoje. Tačiau Komisija gali patvirtinti, kad tokie nacionaliniai įstatymai nepatenka į valstybės pagalbos taisyklių taikymo sritį, nes tai yra bendrosios nuvertėjimo taisyklės, Ispanijoje taikomos visoms bendrovėms“. (*The Commission cannot confirm whether the high bids by Spanish companies are due to Spain's tax legislation enabling undertakings to write off goodwill more quickly than their French or Italian counterparts. The Commission can confirm,*

however, that such national legislations do not fall within the scope of application of state aid rules, because they rather constitute general depreciation rules applicable to all undertakings in Spain.)

52 2006 m. vasario 17 d. atsakymas į klausimą raštu E-4772/05 (toliau – antrasis atsakymas) suformuluotas taip:

„Remiantis šiuo metu turima informacija, Komisijai atrodytų, kad Ispanijos (mokesčių) taisyklės, susijusios su prestižo vertės nurašymu, taikomos visoms Ispanijos bendrovėms, neatsižvelgiant į jų dydį, sektorius, teisinę formą ir tai, ar jos privačios, ar viešosios, nes tai yra bendrosios nuvertėjimo taisyklės. Todėl neatrodo, kad jos patenka į valstybės pagalbos taisyklių taikymo sritį. Žinoma, Komisija išsamiai išanalizuos visą tai paneigiančią informaciją, kuri jai bus suteikta“. (*According to the information currently in its possession, it would however appear to the Commission that the Spanish(tax) rules related to the write off of 'goodwill' are applicable to all undertakings in Spain independently from their sizes, sectors, legal forms or if they are privately or publicly owned because they constitute general depreciation rules. Therefore, they do not appear to fall within the scope of application of the state aid rules. The Commission will of course thoroughly investigate any information that would come to its knowledge indicating the contrary*.)

53 Remiantis suformuota jurisprudencija, garantijos, dėl kurių gali atsirasti pagrįstų vilčių, yra tiksli, besąlyginė ir nuosekli informacija, gauta iš patvirtintų ir patikimų šaltinių (2010 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Kahla Thüringen Porzellan / Komisija*, C-537/08 P, EU:C:2010:769, 63 punktas; 2013 m. birželio 13 d. Sprendimo *HGA ir kt. / Komisija*, C-630/11 P–C-633/11 P, EU:C:2013:387, 132 punktas ir 2014 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Banco Privado Português ir Massa Insolvente do Banco Privado Português / Komisija*, T-487/11, EU:T:2014:1077, 125 punktas). Vis dėlto niekas negali remtis teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimu, jeigu institucija nepateikė konkrečių garantijų (2011 m. kovo 17 d. Sprendimo *AJD Tuna*, C-221/09, EU:C:2011:153, 72 punktas ir 2013 m. birželio 18 d. Sprendimo *Schenker & Co. ir kt.*, C-681/11, EU:C:2013:404, 41 punktas).

54 Ieškovė ginčija Komisijos suteiktų konkrečių garantijų buvimą, remdamasi tiek dviejų Komisijos atsakymų forma, tiek jų turiniu.

– *Dėl dviejų Komisijos atsakymų formos*

55 Pagal suformuotą jurisprudenciją institucijos garantijų pateikimo forma neturi reikšmės (2006 m. vasario 14 d. Sprendimo *TEA-CEGOS ir kt. / Komisija*, T-376/05 ir T-383/05, EU:T:2006:47, 88 punktas ir 2008 m. rugsėjo 24 d. Sprendimo *Kahla Thüringen Porzellan / Komisija*, T-20/03, EU:T:2008:395, 146 punktas).

56 Ieškovė neginčija šios jurisprudencijos, ji ją pabrėžia, tačiau iš esmės tvirtina, kad Komisijos esą suteiktos garantijos bent jau turėjo būti skirtos ginčijamos schemos naudos gavėjams (o taip nebuvo, nes Komisijos atsakymai į parlamentinius klausimus priskiriami prie tarpinstitucinės teisinės diskusijos) ir jiems turėjo būti apie jas pranešta (atsižvelgiant į sklaidos būdą, to taip pat nebuvo padaryta).

57 Vis dėlto, pirma, jurisprudencijoje niekur nenurodyta, kad tik institucijų aktai, konkrečiai skirti ūkio subjektams, gali jiems sukelti teisėtų lūkesčių. Komisijos praktika, susijusi su koncentracijų, kuriose ūkio subjektas nedalyvauja, bylomis, taip pat buvo pripažinta suteikiančia šiam ūkio subjektui konkrečių garantijų (šiuo klausimu žr. 2004 m. rugsėjo 28 d. Sprendimo *MCI / Komisija*, T-310/00, EU:T:2004:275, 108–112 punktus). Juo labiau tik toks gali būti institucijos aktas, konkrečiai susijęs su ginčijama pagalba. Be to, Teisingumo Teismas 2006 m. birželio 22 d. Sprendime *Belgija ir Forum*

187 / Komisija (C-182/03 ir C-217/03, EU:C:2006:416, 158 punktas) yra konstatavęs, kad Komisijos atsakymas į parlamentinį klausimą, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, nagrinėjamos schemos naudos gavėjams leido teisėtai tikėtis, kad ši schema yra teisėta.

58 Iš tiesų, remiantis ieškovės nurodyta jurisprudencija, suinteresuotasis asmuo formaliai neturi būti akto, kuriuo suteikiama konkrečių garantijų, adresatas, bet žodžiai suinteresuotajam asmeniui „suteiktos“ ar „skirtos“ garantijos reiškia, kad suteiktos garantijos turi būti susijusios su suinteresuotuoju asmeniu ir jam turi būti apie jas pranešta (šiuo klausimu žr. 2004 m. rugsėjo 28 d. Sprendimo *MCI / Komisija*, T-310/00, EU:T:2004:275, 108ir 112 punktus). Dėl 2000 m. gruodžio 13 d. Nutarties *Sodima / Komisija* (C-44/00 P, EU:C:2000:686, 50 punktas), kuria taip pat remiasi ieškovė, pažymėtina, kad Teisingumo Teismas joje atsisakė pripažinti, jog Komisijos nario vieši pareiškimai ieškovei suteikė konkrečių garantijų, tačiau šis nepripažinimas iš esmės buvo pagrįstas tų pareiškimų turiniu, nes jie traktuoti kaip pernelyg bendro pobūdžio.

59 Galima pridurti, kad, kaip teigia Komisija, nors parlamentinių klausimų procedūra vyksta tarp dviejų institucijų, šiuo atveju tarp Parlamento ir Komisijos, ji skirta informuoti piliečių atstovams Parlamente apie institucijos, kuriai skirtas klausimas, šiuo atveju Komisijos, kuri yra pagrindinė valstybės pagalbos srityje kompetentinga institucija, poziciją šiems piliečiams rūpimais klausimais ir leidžia jiems imtis atitinkamų veiksmų.

60 Antra, pažymėtina, kad, kaip dublike pripažįsta ieškovė, Komisijos atsakymai buvo paskelbti viešai. Konkrečiai kalbant, Oficialiajame leidinyje buvo paskelbtas klausimo numeris, nurodytas jo autorius, gana išsamus jo dalykas, institucija, kuriai skirtas klausimas, tai, ar pateiktas atsakymas, ir atsakymo pateikimo data (OL C 327, 2006, p. 164 ir p. 192), taip pat pateikta nuoroda į Parlamento interneto puslapį, kuriame skelbiamas visas klausimų ir atsakymų tekstas, o tai, remiantis jurisprudencija (2005 m. rugsėjo 19 d. Nutartis *Air Bourbon / Komisija*, T-321/04, EU:T:2005:328, 34 punktas ir 2009 m. kovo 11 d. Sprendimas *TF1 / Komisija*, T-354/05, EU:T:2009:66, 35 punktas), laikoma paskelbimu ir bet kuriuo atveju pakankamu Komisijos atsakymų paviešinimu.

61 Reikia pridurti, kad, priešingai, nei teigia ieškovė, Parlamento interneto svetainėje esantis pranešimas, kad „šioje svetainėje pateikta informacija yra bendro pobūdžio ir nėra skirta individualiems poreikiams patenkinti“, nepaneigia nei aptariamos informacijos viešumo, nei galimybės traktuoti šią informaciją kaip konkrečias garantijas. Iš tiesų, be to, kad šiame pranešime nenurodytas atitinkamos informacijos autorius, pažymėtina, jog konkrečių garantijų pateikimas reiškia, kad jos yra susijusios su jas gaunančiu asmeniu, tačiau jos jo neindividualizuoja taip, kad jis būtų vienas iš kelių ar netgi vienintelis jų gavėjas.

62 Taip pat negalima teigti, kad, kaip mano ieškovė, tam tikrų Komisijos atsakymų dalių paskelbimas Oficialiajame leidinyje sukelia teisinį nesaugumą, nes ginčijamame sprendime Komisija teisėtų lūkesčių atsiradimo data laiko atsakymų į parlamentinius klausimus datą, o savo atsiliepime į ieškinį – paskelbimo Oficialiajame leidinyje datą. Iš tiesų, kaip nurodyta šio sprendimo 91–105 punktuose, teisėtų lūkesčių atsiradimo data neturi reikšmės siekiant nustatyti pagalbą, kuriai gali būti netaikoma pareiga susigrąžinti. Taip pat paminėtina, kad bet kuriuo atveju šis ieškovės teiginys, kuriuo iš tiesų ginčijama tam tikra Komisijos atsiliepime į ieškinį nurodyta informacija, negali paneigti ginčijamos nuostatos teisėtumo.

63 Darytina išvada, kad, priešingai, nei teigia ieškovė, Komisijos atsakymų pobūdis ir jų paskelbimo būdas savaime neleidžia atmesti galimybės, kad šie atsakymai ginčijamos schemos naudos gavėjams galėjo suteikti konkrečių garantijų. Atvirkščiai, jie galėjo sustiprinti naudos gavėjų lūkesčius, kad ši schema yra teisėta.

– Dėl Komisijos atsakymų turinio

64 Dėl pirmojo Komisijos atsakymo pažymėtina, kad, priešingai, nei leidžia suprasti ieškovės teiginys, kad pateiktas klausimas yra bendro pobūdžio, to klausimo 5 dalyje aiškiai apibūdinta ginčijama schema, nurodant „Ispanijos mokesčių įstatym[us], leidžianči[us] bendrovėms nurašyti prestižo vertę“. Taip pat pasakytina, kad Komisija į šį klausimą atsakė konkrečiai, aiškiai pateikdama nuorodą į to klausimo 5 dalyje minėtus įstatymus (atsakymo Nr. 5 pirma pastraipa) ir palygindama juos su kitais Ispanijos mokesčių įstatymais (atsakymo Nr. 5 antra pastraipa), taip pat besąlygiškai, nes užtikrintai ir vienareikšmiškai teigė, kad ginčijama schema nėra valstybės pagalba („Komisija gali patvirtinti, kad tokie nacionaliniai įstatymai [kaip ginčijama schema] nepatenka į valstybės pagalbos taisyklių taikymo sritį“).

65 Dėl antrojo Komisijos atsakymo reikia pripažinti, kaip teigia ir ieškovė, kad, nors jis suformuluotas panašiai, vis dėlto yra apdairesnis už pirmąjį atsakymą. Pirma, Komisija du kartus pavartoja žodį „atrodyti“ (*appear*) ir, antra, atsakymo pabaigoje ji praneša apie išsamų tyrimą, kuris bus atliktas, jeigu jai bus pateikta priešinga informacija.

66 Vis dėlto pasakytina, kad šis apdairumas niekaip nepaneigia Komisijos išsakytos konkrečios, besąlyginės ir nuoseklios pozicijos dėl ginčijamos schemos. Iš esmės šį apdairumą galima paaiškinti tuo, kad pateiktas klausimas buvo susijęs konkrečiai tik su ginčijama schema ir juo buvo siekiama gauti Komisijos ataskaitą dėl jos neveikimo tuo klausimu, taigi Komisija turėjo pasiteisinti dėl Reglamente Nr. 659/1999 įtvirtintų jos pareigų laikymosi. Kaip nuolat pabrėžė Komisija, ši aplinkybė paaiškina, kodėl ji konkrečiai nurodė, jog tuo atveju, jei gaus informacijos, leidžiančios manyti, kad ginčijama schema yra valstybės pagalba, ji išsamiai ištirs ne ginčijamą schemą, kaip teigia ieškovė, o atitinkamą informaciją, kaip ir privalo padaryti pagal minėto reglamento 10 straipsnio 1 dalį.

67 Be to, žodis „atrodyti“ (*appear*) turi būti suprantamas atsižvelgiant į aplinkybę, kad Komisija pateikia savo pagrįstą poziciją („it would <…> appear to the Commission that the Spanish (tax) rules related to the writeoff of “goodwill” are applicable to all undertakings in Spain independently from their sizes, sectors, legal forms or if they are privately or publicly owned because they constitute general depreciation rules“) ir aiškiai priešpriešina šią poziciją pirmesniame sakinyje nurodytam pozicijos nepateikimui šiuo klausimu („the Commission cannot confirm whether <…> it would however appear“). Taip pat pažymėtina, kad antrąjį atsakymą, praėjus mažiau nei mėnesiui nuo pirmojo, pateikė ta pati Komisijos narė ir tas atsakymas yra labai panašus, vartojami beveik tie patys žodžiai („constitute general depreciation rules“), o tai patvirtina pateiktos informacijos nuoseklumą.

68 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad, priešingai, nei tvirtina ieškovė, 2006 m. sausio ir vasario mėn. pateikti Komisijos atsakymai į parlamentinius klausimus suteikė ginčijamos schemos naudos gavėjams konkrečių garantijų, kad ši schema nepatenka į valstybės pagalbos taisyklių taikymo sritį ir yra bendrosios nuvertėjimo taisyklės, Ispanijoje taikomos visoms įmonėms. Taigi Komisija ginčijamame sprendime teisingai teigė, kad ši teisėtų lūkesčių apsaugos principo taikymo sąlyga yra įvykdyta.

Dėl sukeltų lūkesčių teisėtumo

69 Remiantis suformuota jurisprudencija, gali būti saugomi tik „teisėti“ lūkesčiai. Konkrečiau kalbant, lūkesčiai saugomi tik tuomet, jei atitinkamas asmuo galėjo pagrįstai tikėtis, kad sukurta situacija bus išlaikyta ar išliks stabili (generalinio advokato Y. Bot išvados byloje *Komisija / Koninklijke FrieslandCampina*, C-519/07 P, EU:C:2009:256, 78 punktas). Vertindamas lūkesčių teisėtumą Sąjungos teismas remiasi rūpestingo, apdairaus ir nuovokaus ūkio subjekto koncepcija (žr. 2014 m. spalio 16 d. Sprendimo *Alcoa Trasformazioni / Komisija*, T-177/10, EU:T:2014:897, 60 ir 72 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją). Jis taip pat atsižvelgia į teisėtų lūkesčių, kuriais remiamasi, sritį ir dalyką. Taigi, atsižvelgiant į valstybės pagalbos sąvokos objektyvų pobūdį (2000 m. gegužės 16 d. Sprendimo

Prancūzija / Ladbroke Racing ir Komisija, C-83/98 P, EU:C:2000:248, 25 punktas), Komisijos vertinimas, pagal kurį tam tikra priemonė nėra valstybės pagalba, nesukuria teisinės situacijos, kuri gali būti dažnai keičiama institucijoms įgyvendinant diskreciją, kaip, be kita ko, gali būti tokioje srityje kaip bendras rinkos organizavimas, kuri nuolat kinta atsižvelgiant į ekonominės situacijos pokyčius (generalinio advokato P. Léger išvados sujungtose bylose *Belgija ir Forum 187 / Komisija*, C-182/03 ir C-217/03, EU:C:2006:89, 419 punktas) ir dėl kurios nebūtų galima manyti, kad ūkio subjektai gali teisėtai tikėtis, jog esama situacija išliks tokia pati (žr. 2004 m. liepos 15 d. Sprendimo *Di Lenardo ir Dilexport*, C-37/02 ir C-38/02, EU:C:2004:443, 70 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

70 Vadinasi, kiek tai susiję su valstybės pagalbos gavėjų teisėtais lūkesčiais, Komisijos, kuri yra pagrindinė valstybės pagalbą reglamentuojančias taisykles įgyvendinanti ir vienintelė galinti vertinti pagalbos suderinamumą su vidaus rinka institucija, pozicija pati savaime suteikia dėl jos atsiradusiems lūkesčiams teisėtumą.

71 Taip pat darytina išvada, kad, vertinant ginčijamos schemos pagalbos gavėjų lūkesčių teisėtumą, neturi reikšmės aktai ar elgesys, nepriskirtini Komisijai, kaip antai spaudos, ieškovės, pagalbos gavėjų ar ieškovės nurodytų Ispanijos valdžios institucijų veiksmai.

72 Reikia pridurti, kad, nors dėl antrajame Komisijos atsakyme perteikto atsargumo šie aktai ir elgesys turėtų būti išsamiau analizuojami, negalima daryti išvados, kad lūkesčiai neteisėti, nes dėl šių aktų ar elgesio ginčijamos schemos naudos gavėjai turėjo numatyti, jog bus priimtas ginčijamas sprendimas.

73 Iš tiesų, kiek tai susiję su nurodytais straipsniais tarptautinėje spaudoje, pažymėtina, kad juose iš esmės tik konstatuojama, jog ginčijama schema egzistuoja, ir pateikiamos galimos jos ekonominės pasekmės ir kad vieninteliame straipsnyje, kuriame bendrai kritikuojamos valstybės pagalbą reglamentuojančios taisyklės, jų konkrečiai nenurodant, be šios kritikos, kalbama apie Komisijos tarnautojų pareiškimus, pagal kuriuos ginčijama schema neatitinka sąlygų, kad būtų kvalifikuojama kaip valstybės pagalba, nes ji nėra skirta konkrečioms įmonėms ar konkretiems sektoriams.

74 Dėl ieškovės skundo, kurį Komisija gavo 2007 m. rugpjūčio 28 d., ir straipsnių spaudoje, kuriuose pranešama apie šį skundą, primintina, kad informacijos apie tariamą valstybės pagalbą suteikimas tik įpareigoja iš karto išanalizuoti šią informaciją (Reglamento Nr. 659/1999 10 straipsnio 1 dalis) ir pranešti skundą pateikusiam asmeniui apie jo skundo nagrinėjimo eigą (Reglamento Nr. 659/1999 20 straipsnio 2 dalis), tačiau nereiškia, kad turi būti pradėta formali tyrimo procedūra ar *a fortiori* priimtas „neigiamas sprendimas“, kuriame pagalba pripažįstama nesuderinama su vidaus rinka (Reglamento Nr. 659/1999 7 straipsnio 5 dalis). Taip pat galima pridurti, kad Komisijai pateiktas tik vienas skundas dėl ginčijamos schemos, nors ši schema galiojo daug metų iki šio skundo pateikimo.

75 Dėl *Telefónica* požiūrio pasakytina, kad iš šios bendrovės pranešimo, kuris parengtas po to, kai priimtas ginčijamas sprendimas, ir kurį pateikė ieškovė, nematyti, jog ši bendrovė atsisakė taikyti ginčijamą schemą, kol Komisija priims dėl jos sprendimą. Bet kuriuo atveju šis konkretus vieno ginčijamos schemos naudos gavėjo atsargumas negali savaime leisti manyti, kad šios schemos naudos gavėjų lūkesčiai yra neteisėti.

76 Dėl Ispanijos valdžios institucijų, kurios „diskutavo“ dėl ginčijamos schemos suderinamumo su valstybės pagalbos taisyklėmis, požiūrio pakanka konstatuoti, kad šio požiūrio nepagrindžia pateikti įrodymai. Iš tiesų dubliko priede pateiktuose straipsniuose spaudoje kalbama apie sunkumus, su kuriais susidūrė ir kuriuos pripažino Ispanijos valdžios institucijos, įgyvendindamos ginčijamą schemą, tačiau šie sunkumai susiję su valstybės pagalbos taisyklėmis. Be to, šiuose straipsniuose minimos tik tos atitikties taisyklėms, pagal kurias draudžiama valstybės pagalba, problemos, kurias nurodė Komisija (žr. šio sprendimo 79 punktą).

77 Konkrečiai dėl Komisijos aktų ir elgesio dar reikia nurodyti tai, kas pateikta toliau.

78 Pirma, dėl esą panašių mokesčių schemų, kurias Komisija pripažino su bendrąja rinka nesuderinama pagalba 2000 m. (sprendimas, patvirtintas 2004 m. liepos 15 d. Sprendimu *Ispanija / Komisija*, C-501/00, EU:C:2004:438) ir 2006 m., pasakytina, kad kiekviena pagalba, apie kurią pranešta arba kuri ginčijama, yra vertinama individualiai, todėl tam tikros pagalbos vertinimas negali paneigti lūkesčių, susijusių su panašios, bet kitokios pagalbos vertinimu, teisėtumo. Iš tiesų taip, kaip teigiamas Komisijos sprendimas dėl pagalbos negali suteikti būsimų pagalbos projektų potencialiems gavėjams teisėtų lūkesčių dėl atitinkamos pagalbos suderinamumo su vidaus rinka (žr. 2011 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Regione autonoma della Sardegna ir kt. / Komisija*, T-394/08, T-408/08, T-453/08 ir T-454/08, EU:T:2011:493, 283 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją), neigiamas sprendimas negali paveikti teisėtų lūkesčių, atsiradusių dėl konkrečių garantijų, suteiktų dėl panašių nacionalinių schemų suderinamumo.

79 Antra, dėl priemonių, kurių Komisija ėmėsi prieš pradėdama formalią tyrimo procedūrą (Ispanijos valdžios institucijoms adresuoti prašymai pateikti informacijos), kaip antai nurodytos dviejuose straipsniuose spaudoje 2007 m. vasario mėn. ir birželio mėn. (taip pat žr. šio sprendimo 4 punktą), pasakytina, kad tame etape, kai buvo patvirtintos, šios priemonės nereiškė Komisijos pozicijos dėl nagrinėjamų nacionalinių įstatymų teisėtumo (taip pat žr. šio sprendimo 111 punktą), taigi jos negali savaime paveikti lūkesčių, atsiradusių dėl Komisijos suteiktų konkrečių garantijų, teisėtumo (šiuo klausimu žr. 2010 m. liepos 1 d. Sprendimo *ThyssenKrupp Acciai Speciali Terni / Komisija*, T-62/08, EU:T:2010:268, 280 punktą).

80 Vadinasi, Komisija nagrinėjamu atveju pagrįstai teigė, kad ginčijamos schemos naudos gavėjų lūkesčiai dėl šios schemos teisėtumo yra teisėti. Galima pridurti, kad rūpestingas ir nuovokus ūkio subjektas juo labiau galėjo neabejoti šios schemos teisėtumu, nes Bendrasis Teismas 2014 m. pats nusprendė, kad Komisija neįrodė, jog ši schema, kuria gali pasinaudoti visos įmonės, neatsižvelgiant į kategoriją, yra valstybės pagalba (2014 m. lapkričio 7 d. Sprendimas *Autogrill España / Komisija*, T-219/10, EU:T:2014:939 ir 2014 m. lapkričio 7 d. Sprendimas *Banco Santander ir Santusa / Komisija*, T-399/11, EU:T:2014:938, panaikinti 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimu *Komisija / World Duty Free Group SA ir kt.*, C-20/15 P ir C-21/15 P, EU:C:2016:981).

Dėl esamų interesų palyginimo

81 Primintina, jog Komisija ginčijamo sprendimo 168 konstatuojamojoje dalyje teigė, kad „atsižvelgiant į Teisingumo Teismo praktiką ir Komisijos praktiką, kadangi nėra svarbaus bendro intereso, <…> gavėjams turi būti leista toliau gauti [ginčijamos schemos] naudą“.

82 Negalima teigti, kaip daro ieškovė, kad nagrinėjamu atveju Komisija neišnagrinėjo teisėtų lūkesčių pripažinimo sąlygos, susijusios su viršesnio viešojo intereso, kliudančio juos pripažinti, nebuvimu. Iš tiesų, nors ir trumpai, ji aiškiai konstatavo, kad ginčijamos schemos atveju nėra viešojo intereso uždrausti ją toliau taikyti ir reikalauti susigrąžinti pagal šią schemą suteiktą pagalbą, nepaisant to, kad įvykdytos kitos teisėtų lūkesčių pripažinimo sąlygos.

83 Nors ieškovė, remdamasi trumpu Komisijos teiginiu, daro išvadą kad ši iš tiesų nepatikrino, ar nagrinėjamu atveju viršesnis viešasis interesas kliudo pripažinti ginčijamos schemos naudos gavėjų teisėtus lūkesčius, pabrėžtina, kad su „viršesniu viešuoju interesu“ (arba su „viešosios tvarkos interesu“, kaip jis dar vadinamas jurisprudencijoje) susijusi sąlyga yra neigiama sąlyga, t. y. ji turi būti netenkinama, kad teisėti lūkesčiai būtų pripažinti (šiuo klausimu žr. 1997 m. liepos 17 d. Sprendimo *Affish*, C-183/95, EU:C:1997:373, 57 punktą ir 2006 m. birželio 22 d. Sprendimo *Belgija ir Forum 187 / Komisija*, C-182/03 ir C-217/03, EU:C:2006:416, 148 punktą). Iš teismo sprendimų, kuriuose patvirtinta teisėtų lūkesčių apsauga, matyti, kad Bendrasis Teismas ir Teisingumo Teismas tik paminėjo, kad nėra viršesnio viešojo intereso (šiuo klausimu žr. 1997 m. balandžio 17 d. Sprendimo *de Compte / Parlamentas*, C-90/95 P, EU:C:1997:198, 39 punktą), kaip ir ginčijamame sprendime, arba

netgi apskritai nekalbėjo apie šį interesą, kai šalys šios sąlygos neginčijo (šiuo klausimu žr. 1987 m. lapkričio 24 d. Sprendimo *RSV / Komisija*, 223/85, EU:C:1987:502, 13–17 punktus ir 2001 m. birželio 5 d. Sprendimo *ESF Elbe-Stahlwerke Feralpi / Komisija*, T-6/99, EU:T:2001:145, 188–191 punktus).

84 Tuo remiantis galima daryti išvadą, kad Komisija privalo pateikti detalų šios sąlygos nagrinėjimą tik tuo atveju, kai ketina nesaugoti teisėtų lūkesčių, remdamasi tuo, kad tai prieštarautų viršesniam viešajam interesui (o taip nėra nagrinėjamu atveju), arba kai suinteresuotosios šalys remiasi konkrečiu viešuoju interesu (o taip irgi nebuvo). Iš tiesų iš administracinės procedūros dokumentų, esančių bylos medžiagoje, nematyti jokio, be kita ko, ieškovės teiginio (jos skunde ir jos pastabose dėl formalios tyrimo procedūros pradėjimo) dėl to, kad nagrinėjamu atveju yra viršesnis viešasis interesas, kuris užkirstų kelią pripažinti ginčijamos schemos naudos gavėjų teisėtus lūkesčius. Be to, per posėdį atsakydama į Bendrojo Teismo klausimą ieškovė nurodė, kad ji negali patvirtinti, jog per administracinę procedūrą rėmėsi viršesniu viešuoju interesu, ir patikslino, kad jai nereikėjo juo remtis, atsižvelgiant į pareigą panaikinti ir susigrąžinti neteisėtą pagalbą.

85 Nors ieškovė taip pat tvirtina, visų pirma pastaruoju savo teiginiu, kad Komisija šiuo atveju turėjo teikti pirmenybę viršesniam viešajam interesui visiškai panaikinti ginčijamos schemos teikiamą naudą jos gavėjams, pažymėtina, kad šis viešasis interesas iš esmės sutampa su pačiu neteisėtos pagalbos susigrąžinimo principu, kurio išimtis yra teisėtų lūkesčių apsauga. Taigi, kaip savo rašytinėse pastabose ir per posėdį teisingai nurodė Komisija, toks interesas negali būti priskiriamas prie viršesnio viešojo intereso valstybės pagalbos srityje sąvokos, nes pastarasis interesas susijęs su kitokiais svarstymais, nei grindžiami pareiga susigrąžinti neteisėtą ir su vidaus rinka nesuderinamą pagalbą, ir gali būti taikomas, pavyzdžiui, sveikatos ar aplinkos apsaugai. Be to, net jei palyginimas su tokiu interesu būtų priimtinas, šiam interesui suteikta pernelyg didelė svarba atliekant šį palyginimą lemtų, kad išnyktų Reglamento Nr. 659/1999 14 straipsnyje įtvirtinta išimtis, kuria siekiama užtikrinti „pagrindinio principo“ paisymą (žr. šio sprendimo 37 punktą).

86 Nagrinėjamu atveju sandoriai, kuriems taikyta ginčijama schema, buvo ilgalaikiai įsipareigojimai, atsižvelgiant į pagal šią schemą numatytą 20 metų amortizacijos trukmę (visų pirma žr. ginčijamo sprendimo 168 ir 169 konstatuojamąsias dalis), o tokie įsipareigojimai gali būti laikomi leidžiančiais pakreipti pusiausvyrą pagalbos gavėjų individualių interesų naudai (šiuo klausimu žr. 2006 m. birželio 22 d. Sprendimo *Belgija ir Forum 187 / Komisija*, C-182/03 ir C-217/03, EU:C:2006:416, 164–166 punktus). Be to, svarbu pažymėti, kad šis padėties išlaikymas ilgą laiką susijęs tik su mokesčių atskaitymu, vykdomu dėl akcijų įsigijimo sandorių, sudarytų laikotarpiu, kai taikoma teisėtų lūkesčių apsauga (2002–2007 m.), ir nereiškia, kad ginčijama schema ir toliau taikoma akcijų įsigijimo sandoriams, sudarytiems po 2007 m. Galiausiai pasakytina, kad pagalbos gavėjams suteiktos individualios naudos dydis, kuriuo remiasi ieškovė, veikiau lemia šios naudos išsaugojimą, siekiant nepadaryti realios didelės žalos, o ne susigrąžinimą, kuris prireikus galėtų būti pateisinamas, jei žala Sąjungos lygmeniu būtų didelė, pavyzdžiui, dėl gavėjų ir atitinkamų akcijų įsigijimo sandorių skaičiaus, tačiau ieškovė to netvirtina (šiuo klausimu žr. generalinio advokato P. Léger išvados sujungtose bylose *Belgija ir Forum 187 / Komisija*, C-182/03 ir C-217/03, EU:C:2006:89, 428 ir 429 punktus).

87 Atsižvelgiant į visas šias aplinkybes, nagrinėjamu atveju galima teigti, kad Komisija tinkamai tiek formos, tiek turinio aspektais išnagrinėjo ginčijamos schemos naudos gavėjų teisėtų lūkesčių pripažinimo sąlygą, susijusią su interesų palyginimu.

Dėl saugomų teisėtų lūkesčių apimties laiko aspektu

88 Ieškovė kaltina Komisiją, kad ši klaidingai išplėtė teisėtų lūkesčių apsaugą ir taikė ją visiems iki 2007 m. gruodžio 21 d. sudarytiems akcijų įsigijimo sandoriams, įskaitant sandorius, sudarytus iki 2006 m. pateiktų dviejų Komisijos atsakymų, ir sandorius, sudarytus po 2007 m. vasario 5 d. Komisijos atsakymo į parlamentinį klausimą.

– Dėl pagalbos, susijusios su ankstesniais akcijų įsigijimo sandoriais, įtraukimo į 2006 m. du Komisijos atsakymus

89 Primintina, kad ginčijamame sprendime Komisija konstatavo:

„(164) Kalbant apie Komisijos pareiškimų dėl gavėjų teisėtų lūkesčių poveikį, [pažymėtina, jog] Komisija mano, kad reikia skirti du laikotarpius: a) laikotarpį nuo priemonės įsigaliojimo 2002 m. sausio 1 d. iki skelbimo pradėti procedūrą paskelbimo 2007 m. gruodžio 21 d.; ir b) laikotarpį po sprendimo pradėti procedūrą paskelbimo Oficialiajame leidinyje.

(165) Kalbant apie pirmąjį laikotarpį, <…>

(166) <…> [B]et koks tikslus ir besąlygiškas teiginys Komisijos vardu apie tai, kad nacionalinė priemonė nelaikoma valstybės pagalba, natūraliai suprantamas taip, kad priemonė nuo pat pradžių (t. y. dar prieš tuos pareiškimus raštu) yra ne pagalba. Bet kuri bendrovė, kuri anksčiau nebuvo tikra dėl to, ar ateityje jai neteks pagal valstybės pagalbos taisykles grąžinti pranašumo, kurį ji gauna pagal prestižo vertės, atsirandančios iš sandorių, sudarytų iki Komisijos pateiktų pareiškimų, amortizacijos schemą, vėliau galėjo nuspręsti, kad toks netikrumas yra nepagrįstas, nes šiuo atžvilgiu ji neturėtų būti uolesnė už Komisiją. Šiomis konkrečiomis aplinkybėmis ir turint omenyje tai, kad Bendrijos teisėje nereikalaujama įrodyti priežastinio ryšio tarp Bendrijos institucijų pateiktų patikinimų ir piliečių ar bendrovių, su kuriais toks patikinimas susijęs <…>, elgesio, bet koks uolus verslininkas gali pagrįstai tikėtis, kad Komisija vėliau nereikalaus jokio išieškojimo <…>, susijusio su priemone, kurią ji pati pareiškime kitai Bendrijos institucijai anksčiau klasifikavo kaip nesančią pagalba, neatsižvelgiant į tai, kada sudarytas sandoris, kurio atveju naudojamasi pagalbos priemone.

(167) Atitinkamai Komisija konstatuoja, kad ginčijamos priemonės gavėjai turėjo teisėtų lūkesčių, kad pagalba nebus išieškota ir, taigi, nereikalauja išieškoti fiskalinės pagalbos, iki Komisijos sprendimo pradėti oficialią tyrimo procedūrą pagal Sutarties 88 straipsnio 2 dalį paskelbimo <…> *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* dienos suteiktos už bet kokias Ispanijos įsigyjančios bendrovės tiesiogiai ar netiesiogiai įsigytas užsienio bendrovės akcijas tiems gavėjams, kurie galėjo tada pasinaudoti nagrinėjama priemone.“

90 Ieškovė ginčija šį Komisijos požiūrį, kiek Komisija į teisėtų lūkesčių apsaugos taikymo sritį įtraukia sandorius, sudarytus iki Komisijos 2006 m. pateiktų dviejų atsakymų. Šiuo klausimu ji remiasi Vokietijos teisėje pripažintu teisėtų lūkesčių apsaugos principu ir Teisingumo Teismo jurisprudencija.

91 Pirma, pasakytina, kad šie du pagrindai nepagrindžia ieškovės teiginio.

92 Dėl Vokietijos teisėje pripažinto teisėtų lūkesčių apsaugos principo primintina, kad pirmajame sprendime, kuriuo Sąjungos teisėje buvo įtvirtintas teisėtų lūkesčių apsaugos principas, šis principas išvestas taikant tradicinį bendrųjų Sąjungos teisės principų „atradimo“ metodą, t. y. atlikus šešių Europos anglių ir plieno bendrijos valstybių narių teisės lyginamąją analizę (1957 m. liepos 12 d. Sprendimo *Algera ir kt. / Asamblėja*, 7/56 ir 3/57–7/57, EU:C:1957:7, p. 115). Kadangi ieškovė remiasi vieninteliu Vokietijos teisės principu, pagal kurį reikalaujama, kad asmuo, kuris naudojasi teisėtais lūkesčiais, sukonkretintų tuos lūkesčius pasitikėjimu, būtinai išreikštu vėliau, nei priimtas aktas, dėl kurio kilo tokie lūkesčiai, šis reikalavimas negali būti laikomas taikomu ir Sąjungos teisėje. Be to, galima pažymėti, kad savo išvadoje byloje *Westzucker* (1/73, EU:C:1973:61), kuria rėmėsi ieškovė, generalinis advokatas K. Roemer pateikė nuorodą į Vokietijos *Bundesverfassungsgericht* (Federalinis Konstitucinis Teismas) sprendimą (p. 741), taip pat, taikydamas minėtą tradicinį Sąjungos teisės bendrųjų principų nustatymo metodą, į Prancūzijos *Cour de cassation* (Kasacinis teismas) sprendimą ir į *Cour d'appel de Bruxelles* (Briuselio apeliacinis teismas) sprendimą (p. 739).

93 Taigi Vokietijos teisėje reikalaujamos sąlygos, norint pasinaudoti teisėtų lūkesčių apsauga, ypač sąlyga, susijusi su pasitikėjimu, negali būti taikomos nagrinėjamu atveju.

94 Dėl ieškovės nurodytos jurisprudencijos pasakytina, kad ja remiantis negalima daryti išvados, jog teisėti lūkesčiai gali apimti tik sandorius, sudarytus jau atsiradus šiems lūkesčiams.

95 Iš tiesų visuose nurodytuose teismo sprendimuose, kuriuose taikomas teisėtų lūkesčių apsaugos principas (1975 m. kovo 18 d. Sprendimo *Deuka* (78/74, EU:C:1975:44, 14 punktas) iš esmės buvo susijęs su teisinio saugumo principu), nagrinėta konkreti situacija, kuri skyrėsi nuo nagrinėjamos šiuo atveju, nes teisėtų lūkesčių saugomą naudą suteikė Sąjungos institucija ir dėl to šis suteikimas kartu buvo ir aktas, dėl kurio atsirado lūkesčiai (eksporto licencijos išdavimas ir kompensacijos dydžio nustatymas iš anksto 1975 m. gegužės 14 d. Sprendime *CNTA / Komisija*, 74/74, EU:C:1975:59; išmokos už pasitraukimą iš rinkos skyrimas 1988 m. balandžio 28 d. Sprendime *Mulder*, 120/86, EU:C:1988:213, 1988 m. balandžio 28 d. Sprendime *von Deetzen*, 170/86, EU:C:1988:214 ir 1992 m. sausio 10 d. Sprendime *Kühn*, C-177/90, EU:C:1992:2). Taigi šis sutapimas būtinai reiškia, kad teisėti lūkesčiai apima tik naudą, suteiktą pagal aktą, dėl kurio tie lūkesčiai atsirado, ir iš to negalima daryti išvados, kad visų pirma tokiais atvejais, kaip nagrinėjamas šioje byloje, kai naudą suteikia nacionalinės institucijos, neatsižvelgiant į Komisijos priimtą aktą, dėl kurio atsirado lūkesčių, gali būti saugoma tik tokia nauda.

96 Vis dėlto iš 2001 m. birželio 5 d. Sprendimo *ESF Elbe-Stahlwerke Feralpi / Komisija* (T-6/99, EU:T:2001:145), kurį Komisija nurodė triplike, matyti, kad Bendrasis Teismas iš esmės pripažino, kad teisėtais lūkesčiais galima pasinaudoti dėl sandorių, sudarytų prieš priimant aktą, dėl kurio atsirado tokie lūkesčiai, nors aplinkybės buvo kitokios nei šioje byloje. Iš tiesų to sprendimo 190 punkte Bendrasis Teismas teigė, kad garantiją, kurią ieškovei suteikė Vokietijos valdžios institucijos 1994 m. pabaigoje, apima teisėti lūkesčiai, atsiradę dėl konkrečių garantijų, kurias Komisija suteikė 1995 m. sausio 13 d. Net jei nuo pagalbos, kurią apima teisėti lūkesčiai, suteikimo iki akto, dėl kurio atsirado šie lūkesčiai, priėmimo praėjo nedaug laiko, Bendrasis Teismas vis tiek pripažino, kad Komisija galėjo suteikti konkrečių garantijų, dėl kurių atsirado pagrįstų vilčių dėl anksčiau suteiktos pagalbos teisėtumo. Be to, priešingai, nei per posėdį teigė ieškovė, aplinkybė, kad nagrinėjama garantija yra panaši į kitokią garantiją, kurią taip pat apima teisėti lūkesčiai dėl 1993 m. kovo 1 d. suteiktų garantijų, neturi reikšmės, nes pagal šio sprendimo 78 punkte primintą jurisprudenciją teigiamas Komisijos sprendimas dėl pagalbos negali suteikti vėlesnių pagalbos projektų gavėjams teisėtų lūkesčių dėl atitinkamos pagalbos suderinamumo su vidaus rinka.

97 Antra, pabrėžtina, kad ieškovės teiginyje painiojama teisėtų lūkesčių atsiradimo data, t. y. data, kai sužinota apie konkrečias garantijas (šiuo klausimu žr. 1997 m. balandžio 17 d. Sprendimo *de Compte / Parlamentas*, C-90/95 P, EU:C:1997:198, 38 punktą), ir objektas, su kuriuo susiję teisėti lūkesčiai – pagal suteiktų konkrečių garantijų tekstą jis gali apimti ir iki tos dienos sudarytus sandorius.

98 Vis dėlto dažniausiai teisėti lūkesčiai susiję su esamos padėties išlaikymu, o ši padėtis pagal apibrėžtį susiklosto prieš priimant aktą, dėl kurio atsirado lūkesčių, kad ši padėtis liks tokia pat; taip yra ir nagrinėjamu atveju. Šiuo atveju, priešingai, nei teigia ieškovė, aktas, dėl kurio atsirado teisėti lūkesčiai, netaikomas atgaline data, taigi jis nesukuria teisėtų lūkesčių nuo ankstesnių įvykių, bet nuo tos dienos, kai priimtas, jis apima iki tos dienos nutikusius įvykius ir jų būsimus padarinius.

99 Jei būtų pritarta ieškovės teiginiui, teisėtų lūkesčių apsaugos principu nebūtų galima remtis ginčijant neteisėtos pagalbos susigrąžinimą, kuri pagal savo pobūdį suteikta prieš tai, kai Komisija, kuri geriausiai suteikia konkrečias, besąlygines, nuoseklias ir patikimas garantijas, priėmė sprendimą, kad ir kaip jis būtų išreikštas, dėl to, ar tai yra valstybės pagalba, ir dėl jos suderinamumo su vidaus rinka. Taigi Reglamento Nr. 659/1999 14 straipsnis taptų neveiksmingas.

100 Komisija teisingai teigė, kad iš jos 2006 m. atsakymų kylantys teisėti lūkesčiai susiję su tuo, kad 2002 m. įsigaliojusi ginčijama schema bus taikoma toliau, taigi jie apima akcijų įsigijimo sandorius, sudarytus nuo tų metų, ir pagalbą, suteiktą pagal šią schemą dėl šių sandorių, net jeigu jie sudaryti prieš tai, kai pateikti 2006 m. atsakymai.

101 Šio vertinimo nepaneigia aplinkybė, kad nagrinėjamu atveju apie ginčijamą schemą nebuvo pranešta Komisijai ir kad šios schemos naudos gavėjai galėjo turėti teisėtų lūkesčių dėl jos teisėtumo tik išimtinėmis aplinkybėmis (žr. šio sprendimo 39 ir 40 punktus). Iš tiesų, nors dėl to, kad nėra išimtinių aplinkybių, pagalbos, apie kurią nebuvo pranešta, gavėjas negali turėti teisėtų lūkesčių, kad ji yra teisėta ir bus toliau taikoma, tokių aplinkybių buvimas reiškia, kad nuo to momento, kai suteikiama konkrečių garantijų, dėl kurių pagalbos gavėjui gali atsirasti pagrįstų vilčių, kad ji yra teisėta – tai ir yra tokios išimtinės aplinkybės (žr. šio sprendimo 47 ir 48 punktus) – ir su sąlyga, kad suteiktose garantijose nenumatyta ribojimo laiko aspektu, nebegali būti laikoma, kad šis pagalbos gavėjas galėjo teisėtai turėti lūkesčių tam tikrą laikotarpį, kai atitinkama pagalba buvo neteisėta.

102 Priešingu atveju garantijos nebebūtų konkrečios ir patikimos, ypač kiek tai susiję su jų taikymo sritimi laiko aspektu, todėl būtų panaikinta viena iš teisėtų lūkesčių pripažinimo sąlygų, kuri tuo atveju, kai apie pagalbą nepranešta, prisideda prie to, kad teisėti lūkesčiai dėl šios pagalbos teisėtumo būtų pripažinti tik išimtinėmis aplinkybėmis (žr. šio sprendimo 47 punktą). Iš tiesų, jei teisėti lūkesčiai apimtų tik sandorius, sudarytus vėliau, nei priimtas aktas, dėl kurio atsirado teisėti lūkesčiai, nors jame ir nurodyta, kad jis apima anksčiau sudarytus sandorius, tai reikštų šių garantijų taikymo ribojimą ir būtų pažeistas teisėtų lūkesčių apsaugos principas.

103 Ieškovės siūloma analizė taip pat lemtų, kad mokesčių priemonės, kaip antai pagal ginčijamą schemą įtvirtintos lengvatos, naudos gavėjai turėtų būti ypač apdairūs, o tai viršytų pakankamai apdairaus ūkio subjekto įpareigojimus ir iš esmės atitiktų asmens, turinčio pareigą pranešti, įpareigojimus, tačiau negalima preziumuoti, kad tokia priemonė būtų kvalifikuojama kaip valstybės pagalba, ir kad tai, jog naudos gavėjai neturi pareigos pranešti, yra būtent vienas iš pagrindų, kodėl jiems gali būti pripažinta galimybė pasinaudoti teisėtais lūkesčiais dėl pagalbos, apie kurią nepranešta, teisėtumo (žr. šio sprendimo 42 ir 43 punktus).

104 Reikia pridurti, kad, jei būtų pritarta ieškovės teiginiui, nagrinėjamu atveju būtų paneigti ginčijamos schemos naudos gavėjų teisėti lūkesčiai, susiję su pagal šią schemą suteikta pagalba dėl akcijų įsigijimo sandorių, sudarytų iki 2006 m. vasario mėn. ir po 2007 m. lapkričio mėn. Nacionalinėms institucijoms tenkanti pareiga susigrąžinti, susijusi su pagalbos schema, kai mokesčių atskaitymas taikomas 20 metų, yra sudėtinga, be to, toks požiūris susietų lūkesčių taikymo sritį su aktu, dėl kurių atsirado teisėtų lūkesčių, priėmimu ir taip sukurtų teisinį nesaugumą taikant teisėtų lūkesčių apsaugos principą, kuris, remiantis suformuota jurisprudencija, yra neatsiejamai susijęs su teisinio saugumo principu (žr. šio sprendimo 37 punkte nurodytą jurisprudenciją).

105 Be to, nors ši aplinkybė nėra labai svarbi (šiuo klausimu žr. 2009 m. lapkričio 30 d. Sprendimo *Prancūzija ir France Télécom / Komisija*, T-427/04 ir T-17/05, EU:T:2009:474, 277 punktą), galima nurodyti, kad ginčijamame sprendime perteikto požiūrio laikytasi ir kituose sprendimuose, taip pat Komisija jį patvirtino per posėdį, o Sąjungos teismas niekada jo nepaneigė.

106 Darytina išvada, kad nagrinėjamu atveju, priešingai, nei tvirtina ieškovė, Komisija teisingai teigė, kad teisėti lūkesčiai apima ir pagalbą, suteiktą pagal ginčijamą schemą nuo pat jos įsigaliojimo 2002 m.

– Dėl pagalbos, susijusios su po 2007 m. vasario 5 d. sudarytais akcijų įsigijimo sandoriais, įtraukimo

107 Primintina, kad ginčijamo sprendimo164 ir 167 konstatuojamosiose dalyse Komisija teigė, jog ginčijamos schemos naudos gavėjų teisėti lūkesčiai dėl šios schemos teisėtumo išnyko 2007 m. gruodžio 21 d., kai Oficialiajame leidinyje paskelbtas Komisijos sprendimas pradėti formalią tyrimo procedūrą dėl šios schemos, todėl nuo tos dienos rūpestingas ūkio subjektas turėjo atsižvelgti į Komisijos abejones, pareikštas dėl ginčijamos schemos teisėtumo.

108 Ieškovė neginčija, kad teisėti lūkesčiai gali išnykti tą dieną, kai paskelbiamas sprendimas pradėti formalią tyrimo procedūrą dėl pagalbos priemonės (šiuo atveju ta diena yra 2007 m. gruodžio 21 d.), tai patvirtina ir jurisprudencija (šiuo klausimu žr. 2016 m. balandžio 22 d. Sprendimo *Airija ir Aughinish Alumina / Komisija*, T-50/06 RENV II ir T-69/06 RENV II, EU:T:2016:227, 221 ir 224 punktus ir 2017 m. kovo 1 d. Sprendimo *SNCM / Komisija*, T-454/13, EU:T:2017:134, 293 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Vis dėlto ji tvirtina, kad ginčijamos schemos naudos gavėjų teisėti lūkesčiai nagrinėjamu atveju buvo panaikinti nuo 2007 m. vasario 5 d., kai Komisija atsakė į kitą parlamentinį klausimą.

109 Šio atsakymo dalis, susijusi su ginčijama schema, suformuluota taip:

„Nagrinėjamu atveju Komisija iki šiol dar nėra priėmusi sprendimo dėl Ispanijos mokesčių teisės nuostatų, reglamentuojančių finansinės prestižo vertės atskaitymą, kurios, atrodo, neprieštarauja Ketvirtosios apskaitos direktyvos nuostatoms, suderinamumo su valstybės pagalbos taisyklėmis. <…> Komisija bet kuriuo atveju pabrėžia, kad negalima numatyti galimos pagalbos priemonių, kurias nurodė gerbiamas Parlamento narys, bet kokios vėlesnės kontrolės procedūros baigties. Šiuo klausimu Komisija primena, kad naudodamasi savo įgaliojimais valstybės pagalbos kontrolės srityje ji gali reikalauti susigrąžinti bet kokią pagalbos priemonę, kuri nesuderinama su vidaus rinka ir suteikta neteisėtai, siekdama, kad jos gavėjas prarastų pranašumą, kurį įgijo rinkoje, palyginti su jo konkurentais, ir taip atkurti konkurencinę padėtį, buvusią iki pagalbos suteikimo“. (*In this case, the Commission has yet to give its opinion on the compatibility, from a state aid point of view, of the Spanish goodwill write-off provisions; they do not, however, appear to be contrary to the Fourth Accounting Directive. <…> In any case, the Commission would point out that it is impossible to predict the outcome of any subsequent investigation of the possible aid measures referred to by the Honourable Member. In this regard, the Commission would reiterate that it may, by virtue of its state aid control powers, order the recovery of any incompatible or illegally granted aid so as to deprive the recipient of any advantage it may have enjoyed over its competitors, thereby restoring the pre-aid competitive market situation*.)

110 Šiuo klausimu pažymėtina, kad pagal šio sprendimo 108 punkte nurodytą jurisprudenciją rūpestingas ūkio subjektas nebegali turėti teisėtų lūkesčių, kad pagalba teikiama teisėtai, nuo sprendimo pradėti formalią tyrimo procedūrą paskelbimo dienos, nes formalios tyrimo procedūros pradžia reiškia, kad Komisija rimtai abejoja dėl atitinkamos nacionalinės priemonės teisėtumo, atsižvelgiant į Sąjungos teisės normas, pagal kurias draudžiama valstybės pagalba. Vadinasi, tam, kad būtų panaikinti pagrįstai sukurti teisėti lūkesčiai, Komisija savo 2007 m. vasario 5 d. atsakyme turėjo bent pabrėžti savo abejones dėl ginčijamos schemos teisėtumo.

111 Vis dėlto 2007 m. vasario 5 d. atsakyme tokių abejonių neišreikšta. Iš tiesų, remiantis šiuo atsakymu, tiek ginčijamos schemos formalios tyrimo procedūros pradėjimas, kuris galėjo atskleisti rimtas abejones dėl ginčijamos schemos teisėtumo, tiek *a fortiori* šios procedūros baigtis yra hipotetiniai. Savo atsakyme Komisija iš esmės pateikia nuorodą į 2007 m. sausio 15 d. Ispanijos valdžios institucijoms adresuotą prašymą pateikti informacijos (žr. šio sprendimo 4 punktą), bet šis prašymas priskiriamas tik prie pirminio valstybės pagalbos tyrimo etapo, kurio tikslas yra tik leisti Komisijai susidaryti pirmąją nuomonę apie atitinkamą nacionalinę priemonę (žr. 2012 m. liepos 10 d. Sprendimo *Smurfit Kappa Group / Komisija*, T-304/08, EU:T:2012:351, 45 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją), ir jis nebūtinai reiškia, kad bus pradėta formali tyrimo procedūra, nes Komisija gali

priimti palankų sprendimą dėl nacionalinės priemonės ir pirminiame etape, jei atlikusi pirmąjį nagrinėjimą įsitikina, kad ši priemonė nėra pagalba arba kad ji, nors kvalifikuojama kaip pagalba, yra suderinama su SESV (2008 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *British Aggregates / Komisija*, C-487/06 P, EU:C:2008:757, 186 ir 187 punktai ir 2013 m. rugsėjo 16 d. Sprendimo *Colt Télécommunications France / Komisija*, T-79/10, nepaskelbtas Rink., EU:T:2013:463, 31 punktas). Be to, pažymėtina, kad šiame atsakyme Komisija nepateikia jokio ginčijamos schemos vertinimo, net trumpo ar abstraktaus, ir tik primena savo įgaliojimus, susijusius su neteisėta ir su vidaus rinka nesuderinama pagalba.

112 Remiantis tuo, kas išdėstyta, darytina išvada, kad negalima pritarti ginčijamame sprendime pateiktiems Komisijos argumentams prieš teisėtų lūkesčių ribojimą laiko aspektu.

113 Vadinasi, reikia atmesti vienintelį ieškovės pateiktą ieškinio pagrindą.

114 Taigi ieškovė neturi pagrindo prašyti panaikinti ginčijamą sprendimą, todėl, nesant reikalo nuspręsti dėl Komisijos nurodytų nepriimtinumo pagrindų, reikia atmesti šį ieškinį (šiuo klausimu žr. 2002 m. vasario 26 d. Sprendimo *Taryba / Boehringer*, C-23/00 P, EU:C:2002:118, 52 punktą).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

115 Pagal Bendrojo Teismo procedūros reglamento 134 straipsnio 1 dalį iš pralaimėjusios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi ieškovė pralaimėjo bylą, ji turi padengti bylinėjimosi išlaidas pagal Komisijos ir įstojusios į bylą šalies pateiktus reikalavimus.

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (devintoji kolegija)

nusprendžia:

1. Atmesti ieškinį.

2. Priteisti iš *Deutsche Telekom AG* bylinėjimosi išlaidas.

Gervasoni Kowalik-Bańczyk Mac Eochaidh

Paskelbta 2018 m. lapkričio 15 d. viešame teismo posėdyje Liuksemburge.

Parašai.